

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj :

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI
ARHIVA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2005. GODINU**

Sarajevo, svibanj 2005. godine

KAZALO

I.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II.	REVIZIJSKO IZVJEŠĆE	4
1.	Uvod	4
2.	Osvrt na preporuke iz prethodnog izvješća	4
3.	Nalazi i preporuke	4
3.1.	Sustav internih kontrola	4
3.2.	Proračun	5
3.3.	Obveze	5
3.4.	Nabave	6
4.	Korespondencija sa klijentom	7
5.	Sažetak	7

PRIVITAK

- Tablica izvršenja proračuna za razdoblje 01.01.2005. do 31.12.2005. godine,
- Primjedbe na nacrt Izvješća o reviziji,
- Odgovor na primjedbe

I. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu : Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća **Arhiva Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Arhiv) za 2005. godinu.
- 1.2. Rukovodstvo Arhiva odgovorno je za finansijska izvješća, za postupanje sukladno zakonima i propisima i uspostavljanje efikasnog sustava internih kontrola. Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje na osnovu revizije koju smo izvršili.
- 1.3. Zakonska osnova revizije sadržana je u Zakonu o reviziji institucija Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj: 12/06). Reviziju smo obavili sukladno revizorskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija – INTOSAI («Službeni glasnik BiH», broj: 15/01). Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način koji nam omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da su finansijska izvješća sastavljena sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenljivim računovodstvenim standardima i da predstavljaju točan i istinit prikaz poslovanja. Revizija ocjenjuje i pouzdanost sustava internih kontrola kojima se osigurava poštivanje zakona i propisa, zaštita imovine, pouzdano izvješćivanje i učinkovito poslovanje.
- 1.4. Revizija je na osnovu uzoraka ispitivala značajne transakcije koje potkrepljuju iznose u finansijskim izvješćima, ocjenu računovodstvenih načela prigodom sastavljanja finansijskih izvješća, ocjenu značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva prigodom sastavljanja finansijskih izvješća, usaglašenost sa zakonima i propisima i ocjenu sustava internih kontrola.

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razuman temelj za naše mišljenje.

Financijska izvješća Arhiva za 2005. godinu predstavljaju točan i istinit prikaz poslovanja, osim za pozicije koje se odnose na sljedeće :

- Obračunate, a neisplaćene obveze za plaće uposlenih iz 1999. i 2000. godine iskazane u finansijskim izvješćima u iznosu od 118.783 KM nisu još uvijek riješene (točka 3.3.)
- Obračunate, a neisplaćene obveze za naknade uposlenih iz 1999. i 2000. godine i sporne obveze prema «AMH Studio 9» iz 1997. godine iskazane u finansijskim izvješćima u iznosu od 76.260 KM nisu još uvijek riješene (točka 3.3.);
- Sporna potraživanja prema «AMH Studio 9» iz 1997. godine iskazane u finansijskim izvješćima u iznosu 17.849 KM nisu riješene (točka 3.3.);
- Ostvarene nabave za potrebe Arhiva u 2005. godini nisu u cjelosti bile izvršene prema pravilima koja su propisana Zakonom o javnim nabavama (točka 3.4.).

II. REVIZIJSKO IZVJEŠĆE

1. Uvod

Arhiv u okviru svojih ovlaštenja izvršava poslove koji su definirani Zakonom o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine. Ovim zakonom uređuje se pravni status Arhiva koji nastavlja sa radom kao institucija Bosne i Hercegovine, te se uređuje: evidentiranje, prikupljanje, preuzimanje, čuvanje, zaštita, sređivanje, obrada, uslovi korištenja, istraživanje i publikacija arhivske građe iz nadležnosti Arhiva.

2. Osvrt na preporuke iz prethodnog izvješća

Ured za reviziju izvršio je reviziju Arhiva za 2004. godinu, o čemu je sačinjeno Izvješće o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije date u pomenutom izvješću, utvrđeno je da Arhiv nije poduzeo sve aktivnosti na otklanjanju nedostataka konstatiranih ranijom revizijom, i to:

Preporuke koje nisu realizirane:

- Obveze za plaće i naknade uposlenih iz 1999. i 2000. godine, koje su iskazane u poslovnim knjigama, nisu još riješene sa datumom završetka revizije;
- Sporne obveze i potraživanja prema «AMH Studio 9» iz 1997. godine nisu takođe riješene sa datumom završetka revizije;

3. Nalazi i preporuke

3.1. Sustav internih kontrola ¹

Revizija je izvršila ispitivanje sustava internih kontrola, administrativnih i računovodstvenih procedura i kvaliteta finansijskog upravljanja Arhiva. Cilj ovih ispitivanja je bio da se uvjerimo u kojoj mjeri su pouzdani podaci na kojima se baziraju finansijska izvješća i je li finansijsko upravljanje sukladno postojećim propisima.

Ministarstvo financija i trezora dostavilo je svim korisnicima proračuna «Praktični vodič za učinkovitu internu kontrolu u institucijama Bosne i Hercegovine» koji sadržava smjernice u vezi izrade Pravilnika o internim kontrolama.

Vodič je usvojen u okviru Akcionog plana od strane Vijeća ministara i baziran je na, u svijetu, široko prihvaćenom modelu sustava internih kontrola od pet komponenti:

- kontrolnog okruženja,
- procjene rizika,
- kontrolnih aktivnosti,
- informacija i komunikacija,
- monitoringa

Najveća odgovornost za uspostavljanje sustava internih kontrola vezana je za rukovodstvo Arhiva. Istovremeno, uvođenjem sustava internih kontrola zasnovanog na modelu od pet komponenti najviše će koristiti rukovodstvu, jer će takav sustav u razumnoj mjeri osigurati zaštitu poslovanja od eventualnih prevara, grešaka ili zloupotreba.

¹ Interne kontrole su jedinstven proces koji uvodi organizacija kao skup postupaka i mjera koje osiguravaju točnost i pravilnost evidentiranja finansijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima i ekonomično, učinkovito i efektivno trošenje javnog novca i zaštita imovine.

Kontrolno okruženje je osnov cjelokupnog sustava internih kontrola koje podrazumijeva učinkovito rukovođenje i funkcionalnu organizaciju. U Arhivu nisu još uvijek riješena pitanja rukovođenja i organizacije. Naime, direktor i zamjenik Arhiva nisu imenovani (rukovođenje Arhivom vrši drugi zamjenik), a Arhiv nema uposlenih na poslovima financija i računovodstva (financijsko poslovanje Arhiva obavljaju dvije osobe po ugovoru o djelu).

Po tom osnovu u Arhivu ne postoje pretpostavke za uvođenje učinkovitog sustava internih kontrola s obzirom na slabosti kontrolnog okruženja. Ostale komponente sustava internih kontrola ne mogu biti izgrađene dok se ne steknu uslovi iz kontrolnog okruženja, prvenstveno oni koji se odnose na učinkovito rukovođenje i odgovarajuću organizaciju financijskog poslovanja

3.2. Proračun

Prijedlog proračuna Arhiva izrađen je pod pretpostavkom upošljavanja dodatnih 8 uposlenih što nije u cjelosti ostvareno do kraja godine. Projekcija proračuna Arhiva iznosila je 638.048 KM koja je korigovana od strane Ministarstva financija i trezora za 196.033 KM na niže, tako da je konačno odobreni proračun iznosio 442.015 KM. Usaglašavanje konačnog prijedloga proračuna sa Ministarstvom financija i trezora i povezivanje sa planiranim aktivnostima Arhiva nije izvršeno.

Odobreni proračun stvorio je određene rezerve na pojedinim stavkama proračuna i određena prekoračenja proračuna koja su korigovana preraspodjelom sredstava u decembru 2005. godine. Ukupan iznos preraspodjele proračuna iznosio je 75.000 KM (najveće smanjenje proračuna izvršeno je na poziciji «plaća» - 53.000 KM, a najveće povećanje na poziciji «kapitalna ulaganja» - 30.000 KM).

Preporuka

Preporučamo da Arhiv definira ciljeve poslovanja i potrebe upošljavanja osoblja, te da unaprijedi komunikacije sa Ministarstvom financija i trezora u cilju donošenja optimalnog proračuna koji zadovoljava potrebe Arhiva.

3.3. Obveze

U poslovnim knjigama Arhiva evidentirane su zastarjele obveze iz ranijih godina koje se u bilanci Arhiva svake godine prikazuju u istom iznosu kao prenosi početnih stanja. Ukupne obveze Arhiva iz ranijih godina koje su evidentirane u poslovnim knjigama iznose **195.043 KM**.

Najveći dio ovih obveza Arhiva odnosi se na neisplaćene bruto plaće za tri uposlena iz 1999. i 2000. godine u ukupnom iznosu od **118.783 KM**. Obveze za neisplaćene plaće stvorene su prije konstituiranja Arhiva prema Zakonu o Arhivu Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu u julu 2001. godine. Arhiv Bosne i Hercegovine nije prekidao svoj rad, ali zbog neriješenog pravnog statusa Arhiva u kontinuitetu, za tri uposlena nisu, prema njihovim navodima, isplaćena sredstva za plaće i naknade u razdoblju od avgusta 1998. godine do aprila 2001. godine. Obveze prema uposlenima za 1998. i 2001. godinu su isplaćene, tako da su ostale obveze koje se odnose na 1999. i 2000. godinu. Navedene obveze predstavljaju potencijalne obveze koje mogu biti izvršene na teret sredstava proračuna BiH.

Dio iskazanih obveza u iznosu od **76.260 KM** odnosi se na naknade uposlenima iz 1999. i 2000. godine i sporne obveze u vezi sa isporučenim materijalom za Arhiv od firme «AMH Studio 9» Sarajevo.

U poslovnim knjigama Arhiva evidentirana su i zastarjela potraživanja iz ranijih godina koja se u bilanci Arhiva svake godine prikazuju u istom iznosu kao prenosi početnih stanja. Ukupna potraživanja Arhiva iz ranijih godina koja su evidentirana u poslovnim knjigama iznose **17.849 KM**, i odnose se na sporna potraživanja prema firmi «AMH Studio 9».

Zastarjele obveze i potraživanja nisu još uvijek riješeni, ali njihovo rješavanje nije u potpunoj nadležnosti Arhiva.

Rukovodstvo Arhiva u više navrata konsultiralo je nadležne institucije Bosne i Hercegovine (Ministarstvo financija i trezora, Vijeće ministara, Ombudsman za ljudska prava) za rješavanje problema izmirivanja nastalih obveza po osnovu plaća i naknada, ali isti još uvijek nije riješen. Nakon toga je povjerenstvo Ministarstva financija i trezora izvršilo uvid u sporne obveze Arhiva za plaće i naknade. Arhiv je u 2006. godini uputio zahtjev Ministarstvu financija i trezora da sukladno Zakonu o utvrđivanju i načinu izvršenja unutarnjeg duga BiH i zaključka Vijeća ministara odobri isplatu neizmirenih obveza Arhiva iz prethodnih godina.

Preporuka

Revizija je u svom ranijem izvješću naznačila da nema mandat da arbitrira u slučaju rješavanja ovih obveza, za čije rješavanje nadležnost ima Vijeće ministara i Ministarstvo financija i trezora. Ovaj stav revizija i dalje zastupa. Takođe, sporne obveze i potraživanja u poslovnim knjigama po osnovu evidencija koje se odnose na dobavljača «AMH Studio 9» Arhiv treba da ispravi nakon što se završi spor sa navedenim dobavljačem.

3.4. Nabave

Ured za reviziju je uvažio činjenicu da je 2005. godina bila prva godina primjene novog Zakona o javnim nabavama, kao i činjenicu da je javni sektor tokom 2005. godine bio uskraćen za podršku institucija čije je formiranje bilo predviđeno tim zakonom. Međutim, revizija ističe obvezu poštivanja Zakona o javnim nabavama i u namjeri da doprinesemo boljem razumijevanju problematike nabavi, skrećemo pažnju na nedostatke u procesima nabavi koje smo zabilježili tijekom obavljanja prethodne i završne faze revizije:

- Arhiv je po osnovnom ugovoru za izvođenje radova na rekonstrukciji u prostorijama arhiske građe, produžavao radove u velikom procentu od iznosa osnovnih radova bez aneksa ugovora;
- Dostavljene ponude za nabavu računarske opreme otvorene su prilikom dostave na protokol Arhiva, a prije roka za otvaranje ponuda navedenog u tenderskoj dokumentaciji (dokaz: na ponudama se nalazi broj i datum prijema). Ovo stvara mogućnost preferiranja ponuđača.

Preporuka

Revizija je i ranije konstatirala određene propuste u procedurama javnih nabavi. U konkretnom slučaju, preporučamo Arhivu da u zahtjevu za ponude obuhvati ukupne potrebne radove kako bi se izbjegli naknadni radovi u značajnom procentu od ugovorenih. Takođe, kod prijema ponuda, povjerenstva moraju osigurati tajnost podataka iz ponuda do roka njihovog otvaranja.

- Za poslove čišćenja i premještanja arhivske građe i drugih materijala iz suterena Objekta 3. na Marijin Dvoru, angažirane su firme sa kojima su potpisani okvirni

sporazumi o angažiranju radnika. Navedene firme ispostavljale su račune za izvršene radove. Arhiv nije u ovom slučaju osigurao konkurentne ponude od više ponuđača za usluge. Takođe, u konkretnom slučaju Arhiv nije zaključivao posebne ugovore sa angažiranim firmama u kojima bi se precizirali vrijednost poslova, broj angažiranih radnika i rokovi završetka radova. Ovim se ne može garantovati učinkovito izvršenje poslova i rokovi završetka radova.

Preporuka

Preporučamo da se prilikom bilo kojeg angažiranja za pružanje usluga Arhivu osiguraju konkurentne ponude i zaključe ugovori sa precizno utvrđenim elementima izvršenja poslova.

4. Korespondencija sa klijentom

Arhivu je uručen nacrt Izvješća o reviziji za 2005. godinu, na razmatranje i dostavljanje komentara na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, Arhiv je dostavio svoje komentare na nacrt Izvješća.

Po našoj procjeni, Arhiv nije dostavio nove dokaze i činjenice koje bi uticale na izmjenu nalaza sadržanih u nacrtu Izvješća.

U privitku Izvješća dostavljamo vam komentare Agencije i naš odgovor.

5. Sažetak

Tijekom obavljanja svog mandata revizija je konstatirala gotovo iste nedostatke koji su bili uočeni i 2004. godine. Revizija je uočila određene slabosti sustava internih kontrola u dijelu koji se odnosi na nedostatak rukovođenja i organizacije u Arhivu.

Unutrašnja organizacija Arhiva nije u cjelosti implementirana tako da zbog nepopunjenosti određenih radnih mjesta Arhiv ne može u cjelosti izvršavati sve predviđene funkcije i uspostaviti učinkovit sustav internih kontrola. Rukovodna funkcija Arhiva nedostaje s obzirom da funkcija direktora Arhiva i zamjenika direktora nije popunjena od sredine 2004. godine.

Obaveze za plaće i naknade iz ranijih godina (1999. i 2000. godina) nisu još uvijek riješene i predstavljaju potencijalne obveze na teret proračuna BiH.

Obveze po osnovu sudskog spora sa firmom «AMH Studio 9» Sarajevo iz 1997. godine nisu takođe riješene i predstavljaju takođe potencijalne obveze na teret proračuna BiH.

U Arhivu su i ove godine konstatirani određeni nedostaci u procedurama nabavi koje nisu bile izvršene sukladno propisima koji reguliraju ovu problematiku.

**ZAMJENIK GLAVNOG
REVIZORA**

mr. Dragan Kulina

GLAVNI REVIZOR

Milenko Šego